

Ed.

208. Frumvarp til laga

um innlenda endurtryggingu, stríðsslysaftryggingu skipshafna o. fl.

Frá sjávarútvegsnefnd.

I. KAFLI

1. gr.

Félag, er nefnist Íslensk endurtrygging, skal hafa á hendi starfsemi þá, sem lög þessi kveða á um.

Heimili félagsins og varnarþing er í Reykjavík.

2. gr.

Hlutverk félagsins er:

1. Að annast endurtryggingu fyrir íslensk vátryggingarfélög, einkum á sviði sjótrygginga, en heimilt er því að taka að sér endurtryggingar á hvaða sviði vátrygginga sem er.
2. Að annast stríðsslysaftryggingar íslenskra skipshafna samkvæmt lögum, er um þær gilda á hverjum tíma, svo og stríðsslysaftryggingar og aðrar skyldar slysaftryggingar íslenskra skipshafna samkvæmt samningum, að því leyti sem félagsstjórn ákveður.
3. Að taka að sér endurtryggingar fyrir erlend vátryggingarfélög, eftir því sem stjórn félagsins telur hentugt.

Skyllt er að kaupa hjá félaginu striðsslysaftryggingar samkvæmt 2. tölulið þessarar greinar.

Heimilt er félaginu að taka sams konar tryggingar á erlendum skipum í íslenskri þjónustu.

3. gr.

Áhættufé félagsins er:

A. Framlagt áhættufé.

1. Af ríkissjóði	kr. 1850000.00
2. Af eftirtöldum tryggingafélögum:	
Tryggingastofnun ríkisins ...	kr. 136000.00
Brunabótafélagi Íslands	— 136000.00
Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f	— 136000.00

	408000.00
3. Af útgerðarmönnum	— 2706000.00

	kr. 4964000.00

B. Áhættufjárábyrgðir.

1. Ábyrgð ríkissjóðs	kr. 856000.00
2. Ábyrgðir tryggingafélaganna þriggja:	
Tryggingastofnunar ríkisins ..	kr. 60000.00
Brunabótafélags Íslands	— 60000.00
Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f	— 60000.00

	180000.00

	— 1036000.00

	Samtals kr. 6000000.00

4. gr.

Sjóðir félagsins eru:

- I. Varasjóður.
- II. Arðjöfnunarsjóður.
- III. Almennur endurtryggingasjóður.
- IV. Bónussjóður. Hann er séreignarsjóður.

5. gr.

Fé það, ábyrgðir og sjóðir, er um ræðir í 3. og 4. gr., er til tryggingar skuldbindingum félagsins, þannig að fyrst er varasjóður (4. gr. I), næst arðjöfnunarsjóður (4. gr. II), þá áhættufé (3. gr. A. og B. hlutfallslega), þá hinn almenni endurtryggingasjóður (4. gr. III) og loks bónussjóður (4. gr. IV).

6. gr.

Engir þeirra, sem taka þátt í félaginu, ábyrgjast skuldbindingar þess umfram áhættufé, sbr. 3. gr., sjóði, sbr. 4. gr., og tekjuafgang, sem er í vörzlu félagsins á hverjum tíma.

7. gr.

Sérhverjum eiganda áhættufjárins, sbr. 3. gr., ber að afhenda skirteini, er greinir:

1. Nafn eiganda og heimilisfang.
2. Upphæð eignar.
3. Númer skirteinis.

Um skirteinin gilda reglur þær, er hér greinir, og sé þeirra getið á skirteininu:

1. Eigandi er háður lögum, sem um félagið eru sett á hverjum tíma.
2. Skirteinið veitir atkvæðisrétt við kosningar í stjórn félagsins, sbr. 8. gr., samkvæmt reglum, er félagsstjórn setur um þá kosningu, en ekki annan rétt til afskipta af málum þess.

3. Féð er óuppsegjanlegt.
4. Skirteinið verður ekki framselt né veðsett eða látið af hendi á annan hátt, nema félagsstjórn samþykki, og á hún fyrir félagsins hönd innlausnarrétt á því fyrir matsverð dómkvaddra manna.
5. Skirteinið veitir rétt til hlutdeildar í arði félagsins samkvæmt því, sem félagsstjórn ákveður á hverjum tíma, þó aldrei yfir 6%, sbr. þó 3. lið 9. gr.
6. Skirteinum fylgir skattfrelsi samkvæmt 10. gr.

8. gr.

Stjórn félagsins skal skipuð 5 mönnum. Tilnefnir ríkisstjórnin tvo þeirra, og er annar formaður stjórnarinnar. Þann þriðja tilnefna tryggingafélögin þrjú, sem þátt taka í félaginu, og ákveða þau nánar sjálf, hvernig þeirri tilnefningu er hagað. Þann fjórða og fimmta tilnefna aðrir eigendur skirteina þeirra, sem um ræðir í 7. gr.

Farist tilnefning fyrir af hálfu einhvers framangreindra aðila, á ríkisstjórnin tilnefningarréttinn.

Stjórnin skiptir sjálf með sér verkum, sbr. þó 1. mgr., og ákveður starfstilhögun félagsins. Ráðherra ákveður laun stjórnarinnar.

Stjórnin er tilnefnd til þriggja ára í senn.

9. gr.

Tekjuafgangi félagsins skal ráðstafað þannig:

1. Í varasjóð skal fyrst leggja allt að 10%.
2. Til arðgreiðslu af innborguðu áhættufé eigi yfir 6%.
3. Heimilt er stjórn félagsins að mynda arðjöfnunarsjóð og leggja í hann allt að 4% af innborguðu áhættufé á ári hverju. Sjóður þessi má þó aldrei nema meiru en 25% af innborguðu áhættufé.

Ef arður verður eigi greiddur af tekjuafgangi og ekki heldur úr arðjöfnunarsjóði, getur stjórn félagsins ákveðið, að nota megi arð, er síðar fellur til, til þess að jafna arðgreiðslur fyrri ára, þannig að meðalársarður verði 6%.

4. Sá hluti tekjuafgangs, sem eftir er, skal lagður í hinn almenna endurtryggingasjóð, að því leyti sem stjórn félagsins telur eigi þörf á að yfirfæra hann til næsta árs.

10. gr.

Allt framlagt áhættufé félagsins, hvaðan sem það er runnið, og skirteinin, sem um það verða gefin, eru undanþegin öllum sköttum og gjöldum til ríkis, bæjar- eða sveitarfélaga, öðrum en eignarskatti til ríkis, en úthorgaður arður, í hverri mynd sem er, er skattskyldur samkvæmt almennum skattalögum á hverjum tíma.

Á sama hátt er fé í bónussjóði undanþegið öllum sköttum, meðan það er eigi af hendi greitt.

Ákvæði þessarar greinar raska ekki skatthlunnindum, er einstakir þátttakendur í félaginu kunna að njóta að lögum.

11. gr.

Stjórn félagsins sér um ávöxtun á fé þess.

Að svo miklu leyti sem féð þarf ekki að vera handbært, skal jafnan ávaxta upphæð, er nemi jafnmiklu og innborgað áhættufé, í ríkistryggðum verðbréfum eða öðrum verðbréfum, sem skráð eru á opinberu gengi, þó ekki hlutabréfum. Einnig má ávaxta þetta fé að einum fimmta hluta í fasteignum félagsins sjálfs.

Að öðru leyti er félagsstjórn heimilt að ávaxta féð á þann hátt, er hún telur öruggt, svo sem með því að veita lán gegn veði í fasteignum og lán gegn ábyrgð ríkisins eða bæjar- og sýslufélaga.

12. gr.

Reikningsár félagsins er almanaksárið.

Reikningar þess skulu endurskoðaðir af tveim endurskoðendum, öðrum tilnefndum af aðalendurskoðanda ríkisins, hinum af skirteiniseigendum þeim, er kosningarrett hafa á tveim mönnum í félagsstjórn samkv. 7. gr.

13. gr.

Félagið er undanþegið öllum opinberum sköttum og gjöldum, hvort heldur er til ríkis eða bæjarfélaga.

Skirteini þess og önnur skjöl, er það gefur út, eru ekki stimpilskyld.

II. KAFLI

Um stríðstryggingar.

14. gr.

Skylt er að tryggja fyrir stríðsslysnum skipshafnir á öllum íslenskum skipum og bátum, ef skylt er að slysatryggja þær samkvæmt lögum nr. 74 31. des. 1937. Tryggingarskylda þessi hvílir á sömu aðilum og skyldan til að tryggja skipshafnirnar hinni almennu slysatryggingu samkvæmt nefndum lögum.

15. gr.

Með stríðsslysnum er átt við öll slys, sem verða beinlínis af völdum styrjaldar eða borgaraóeirða, þar sem vopnum er beitt. Ef styrjaldaraðgerðir eru aðeins meðvaldandi að slysinu, má lækka skaðabætur um þriðjung eða tvo þriðju hluta eða fella þær alveg niður, eftir því hve mikinn þátt aðrar orsakir teljast eiga í slysinu.

Trygging samkvæmt lögum þessum tekur til þess, er skipshöfn ferst með skipi, sem týnist án þess til þess spyrjist, hversu týnzt hefur.

16. gr.

Lögboðin trygging skipshafna samkvæmt lögum þessum fær gildi, þótt farizt hafi fyrir að tryggja.

Nú eru samningar gerðir milli stéttarfélaga útgerðarmanna og stéttarfélaga sjómanna um viðtækari tryggingar í sambandi við stríðsslysaáhættu en ákveðið er í lögum þessum, og skulu aðilar þá tilkynna það félaginu í ábyrgðarbréfi eða með sím-skeyti. Gengur tryggingin þá þegar í gildi, sbr. 22. gr. Séu slíkir samningar gerðir milli annarra en fyrrgreindra stéttarfélaga, fær hin viðtækari trygging ekki gildi fyrr en félagið gefur út iðgjaldakvittun eða tryggingarskirteini.

17. gr.

Ákveða skal með reglugerð hámark þeirra dánartrygginga, sem félagið má taka að sér í eigin áhættu á hverju skipi í einni og sömu ferð.

Ef sú upphæð nægir ekki til lögboðinnar eða unsaminnar tryggingar á skipshöfninni, skal félagið þó taka það, sem á vantar, enda sé endurtrygging fánleg hjá öruggu vátryggingafélagi, að dómi félagsstjórnar.

Sé slík endurtrygging ekki fánleg, eða ef hún ferst fyrir vegna vanrækslu þess, sem tryggingarskyldan hvílir á samkv. 14. gr., ábyrgist ríkissjóður, gegn iðgjaldi, er ráðherra ákveður eftir tillögum félagsstjórnar, þann hluta hinnar lögboðnu tryggingar, sem umfram er eigin áhættu félagsins.

18. gr.

Útgerðarmanni ber hverju sinni að tilkynna félaginu eða umboðsmanni þess, fyrir hvaða upphæð hann þarf að tryggja skipshöfn sína, og veita aðrar þær upplýsingar, er þýðingu hafa fyrir áhættuna.

Nú rennur trygging út, og skal hún þá endurnýjuð óbreytt á kostnað útgerðarmanns, ef hann hefur ekki tilkynnt félaginu í tæka tíð, að henni skuli breytt eða hún falla niður. Útgerðarmaður ber ábyrgð á því, að váttryggingaupphæðir séu nægilega háar.

Ef vanrækt hefur verið að tryggja þá, sem tryggja ber, á félagið engu að síður kröfu á iðgjaldi fyrir áhættuhluta sinn, samkvæmt almennum reglum sínum.

Útgerðarmönnum ber að bæta félaginu, eða eftir atvikum ríkissjóði, allt tjón, er hlýzt af röngum eða villandi upplýsingum þeirra eða annarri vanrækslu á tryggingum, er þeim ber að sjá um.

19. gr.

Iðgjöld ákveður stjórn félagsins fyrir ákveðna ferð eða ákveðinn tíma, í samræmi við áhættuna, þegar trygging hefst eða er endurnýjuð, og með hliðsjón af því, hvað sams konar tryggingar kosta erlendis. Iðgjöldin hafa lögtaksrétt og hvíla sem lögveð á skipinu eða váttryggingarbótum þess.

20. gr.

Fyrir hvern tryggðan skipverja greiða útgerðarmenn fiskiskipa 5 rúmlesta (brúttó) og stærri 4 kr. í iðgjald á viku, en útgerðarmenn smærri báta 2 kr. á viku. Það, sem vantar á fullt iðgjald, greiðir ríkissjóður, enda fær hann uppbót (bónus), er þessir útgerðarmenn kunna að eignast tilkall til.

Hlunninda samkv. þessari grein njóta aðeins skip innan við 80 rúmlestir brúttó, enda hafi þau ekki siglt til útlanda á almanaksárinu.

21. gr.

Skráningarstjórar skipshafna skulu senda félaginu afrit af skráningu skipshafna á tryggingarskyld skip.

Þeir skulu og annast innheimtu iðgjalda og umboðsmennsku, eftir því sem félagsstjórn ákveður, gegn þóknun, er um semst við hana.

Verði ágreiningur, sker ráðherra úr.

III. KAFLI

Um stríðsslysabætur.

22. gr.

Bætur fyrir stríðsslys skal greiða samkvæmt eftirfarandi reglum:

- I. a. Auk þeirra dagpeninga, sem ákveðnir eru í 10. gr. laga nr. 74 31. des. 1937, skal greiða hinum slasaða 10 krónur á dag, frá því er slysið vildi til, í allt að 52 vikur samtals.
- b. Auk þeirra örorkubóta, sem ákveðnar eru í 10. gr. fyrrgreindra laga, skal greiða kr. 22000.00 fyrir fulla örorku og hlutfallslega lægra fyrir minni örorku. Örorkubætur greiðast ekki fyrir minni örorku en 5%. Félagsstjórn getur ákveðið, að örorkubætur greiðist sem árlegur lífeyrir, ef örorkan er metin 50% eða meiri.
- c. Auk þeirra dánarbóta, sem ákveðnar eru í 11. gr. fyrrnefndra laga, greiðast dánarbætur samkvæmt eftirfylgjandi töflu:

	Ekkja (ekkill) kr.	Börn innan 16 ára kr.	For- eldrar kr.	Samtals kr.
Ekkja (ekkill)	12000	„	„	12000
— með 1 barn	12000	5000	„	17000
— með 2 börn eða fleiri	12000	9000	„	21000
— og foreldri(ar)	12000	„	9000	21000
— foreldri og 1 barn	12000	5000	4000	21000

	Ekkja (ekkill) kr.	Börn innan 16 ára kr.	For- eldrar kr.	Samtals kr.
— foreldri og 2 börn eða fleiri	12000	6000	3000	21000
— foreldrar og 1 barn	12000	3000	6000	21000
— foreldrar og 2 börn eða fleiri	12000	5000	4000	21000
1 barn	„	12000	„	12000
2 börn	„	17000	„	17000
3 börn eða fleiri	„	21000	„	21000
1 barn og foreldri(ar)	„	12000	9000	21000
2 börn eða fleiri og foreldri(ar)	„	17000	4000	21000
Foreldri(ar)	„	„	12000	12000

11. Auk þeirra trygginga, sem um ræðir í b- og c-lið hér að framan, er skylt að tryggja alla skipverja á skipum 300 smálesta (brúttó) og stærri, öðrum en togurum, fyrir jafnháum upphæðum og þar segir, og skal félagsstjórnin verja þeim til kaupa á árlegum lífeyri hjá viðurkenndum tryggingafélögum, til tryggða sjálfs eða þeirra vandamanna hans, er bæturnar eiga að hljóta. Þessi lífeyrir skal ekki skerða önnur eftirlaun, er hlutaðeigendur kunna að eiga rétt á.

Ef togarar eða önnur skip minni en 300 smálestir (brúttó) sigla til útlanda, skulu skipverjar þeirra tryggðir á sama hátt og segir í næstu málsgrein hér á undan, frá því er skip lætur úr síðustu höfn hér á landi og þar til er það tekur hér höfn aftur.

23. gr.

Börn hljóta því aðeins bætur, að þau hafi verið á framfæri hins látna. Fóstur- börn hafa sama rétt til bóta og börn. Þau börn hins látna, sem eru eldri en 16 ára og hafa verið á framfæri hans sökum varanlegrar örorku (eigi minni en 50% örorku), hafa sama rétt til bóta og börn yngri en 16 ára. Systkini hins látna, sem voru algerlega á framfæri hans sökum bernsku eða örorku (50%), þegar slysið vildi til, hafa sama rétt til bóta og börn, en bætur til þeirra skerða þó ekki bótarétt barna eftir reglum fyrstu málsgreinar, staflíð c, 22. gr.

24. gr.

Óheimilt er að framselja eða veðsetja bótakröfur samkvæmt lögum þessum, og ekki má leggja á þær löghald né gera í þeim fjárnám eða lögtak. Enginn skuldheimtu- maður í dánarbúi eða þrotabúi hefur rétt til að skerða kröfurnar á nokkurn hátt.

25. gr.

Eigi hinn tryggði eða bú hans skaðabótarétt gegn þriðja aðila út af atviki því, er olli greiðsluskyldu félagsins, öðlast félagið þann bótarétt, er það greiðir bæturnar, að því leyti er með þarf, til þess að það verði skaðlaust.

IV. KAFLI

Almenn ákvæði.

26. gr.

Brot á lögum þessum varða sektum allt að kr. 100000.00, og skal farið með mál út af brotum á þeim sem almenn lögreglumál.

27. gr.

Nánari ákvæði um félagið og starfsemi þess, réttindi og skyldur þátttakenda í félaginu, hinna tryggðu og hinna tryggingarskyldu, skulu sett með reglugerð, er stjórn félagsins semur, en ráðherra staðfestir.

Í reglugerðina má setja ákvæði um, að brot gegn henni varði refsingu, allt að kr. 100000.00 sekt.

Þar til ný reglugerð hefur verið staðfest, gilda ákvæði reglugerðar nr. 61 6. maí 1944, eftir því sem við á.

28. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 106 30. des. 1943, um stríðsslys-tryggingu íslenskra skipshafna, en Íslensk endurtrygging tekur við öllum réttindum og skyldum þess.

29. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frv. þetta er flutt samkvæmt beiðni stjórnar Stríðstryggingarfélags íslenskra skipshafna. Ræddi nefndin uppkast að frv., eins og það kom frá félaginu, bar það saman við gildandi lög og gerði á því nauðsynlegar breytingar í samráði við félagsstjórnina og færði það í það horf, sem það nú er í. Er nefndin sammála um, að lög um þetta efni þurfi að fá afgreiðslu á þessu þingi. Nefndarmenn eru óbundnir um að mega koma fram með breytingartillögum eða fylgja framkomnum breytingatillögum frá öðrum. Frv. fylgdi frá félagsstjórninni svo hljóðandi greinargerð:

Eins og lög nr. 106 30. des. 1943 bera með sér, var ákveðið, að Stríðstryggingafélag íslenskra skipshafna skyldi ekki leggjast niður, þegar upphaflegu hlutverki þess væri lokið, heldur skyldi félagið halda áfram, aðallega sem endurtryggingafélag.

Þar sem slík breyting var m. a. undir því komin, hvort hinir upphaflegu aðilar í félaginu — rikissjóður, útgerðarmenn og tryggingafélögin, sem hlut áttu að máli —, vildu samþykkja hana, urðu lög nr. 106 1943 að ýmsu leyti að miðast við það bráða-birgðaástand, sem þannig skapaðist.

Nú er svo komið, að gengið hefur verið frá stofnun félagsins og skipulagi á þeim grundvelli, sem lög in ætluðust til. Er því ástæða til, að lög in séu nú færð til samræmis við framtíðarhlutverk félagsins, og er frumvarp þetta horið fram í þeim tilgangi.

Stríðstryggingar sjómanna eru enn lögboðnar og óvíst, hvort eða hvenær þær falla niður. Ákvæðum laganna varðandi þær er því haldið óbreyttum að öðru en því, að ráðgert er, að félagið hafi slíkar tryggingar með höndum, meðan þörf er á, hvort sem þær verða lögfestar framvegis eða sanningsbundnar, og jafnframt að félagið hafi skyldar slysstryggingar með höndum, ef svo sýnist, og er þar einkum átt við tryggingar, er koma kynnu í stað stríðsslysstrygginga sjómanna, þeirra er nú eru.

Um einstakar greinar þykir rétt að taka fram:

Um 1. gr.

Nafni félagsins er breytt í samræmi við aðaltilgang þess, sem nú er orðinn. Greinin er að efni til samhljóða 1. gr. 1. nr. 106/1943.

Um 2. gr.

Greinin samsvarar 2. og 3. gr. 1. 106/1943, en er nokkuð á annan veg, til samræmis við framtíðarhlutverk félagsins.

Um 3. gr.

Greinin samsvarar 4. gr. II. lið í 1. 106/1943. En þar sem nú hefur verið gengið frá því, hverju áhættufé og áhættufjárbyrgðir nema, svo og skiptingu þess, þykir rétt, að upphæðirnar séu nefndar í lögnum. Betur þykir og fara, að sjóðir félagsins séu taldir í sérstakri grein.

Um 4. gr.

Greinin samsvarar I., III. og IV. lið 4. gr. 1. 106/1943. Bætt er við nýjum sjóði, arðjöfnunarsjóði. Þykir fara betur á því, að fé, sem ætlað er til arðjöfnunar, sé í sérstökum sjóði, heldur en að það sé yfirfært frá ári til árs, sbr. og 10. gr.

Um 5. gr.

5. gr. laga nr. 106/1943 er bráðabirgðaákvæði. Þar sem því ástandi, sem hún er miðuð við, er lokið, er hún þýðingarlaus.

Á röð fjárens í áhættu félagsins er engin breyting gerð, sbr. niðurlag IV. liðs 4. gr. l. 106/1943.

Um 6. gr.

6. gr. laga 106/1943 er þýðingarlaus, sbr. athugasemd við 5. gr. Í stað greinarinnar er niðurlag 4. gr. laganna sett hér í nýja grein, og fer betur á því.

Um 7. gr.

7. gr. laga 106/1943 er orðuð til samræmis við ástandið nú.

Um 8. gr.

Það, sem úr er fellt, er nú þýðingarlaust.

Um 9. gr.

Breytingar þær, sem hér er um að ræða, eru í rauninni tvær. Sú fyrri, að ætlazt er til, að stofnaður verði sérstakur arðjöfnunarsjóður, sbr. 4. gr., og athugasemd við hana, er vísast til. Hin síðari, að lagt er til, að bónussjóður verði ekki aukinn né greiddur af honum vextir. Ástæðan er sú, að meðan ófriðurinn stóð, var áhætta félagsins oft svo óvís, að iðgjöld urðu að vera allhá. Var því eðlilegt, að þeir, sem hin háu iðgjöld greiddu, fengju bónus, ef fært var, enda frá upphafi til þess ætlazt.

Framtíðarstarfssvið félagsins leiðir aftur á móti af sér, að iðgjöld verða að vera eins lág og fært þykir, enda áhættur félagsins nú ekki í slíkri óvissu sem áður.

En af þessu leiðir, að úthlutun á bónus er hvorki heppileg né réttmæt. Hér er því ráðgert, að bónussjóður hverfi og það fé, sem í honum er, verði greitt þeim, sem það eiga.

Um 10. gr.

Sbr. 10. gr. l. 106/1943.

Um 11. gr.

Þar sem áhættufé félagsins er nú 6 milljónir króna auk sjóða, þykir rétt að rýmka heimild félagsstjórnar til ávöxtunar á fé þessu, sem umfram er áhættuféð.

Reglurnar, sem hér eru settar, eru í samræmi við það, sem tíðkast hjá tryggingafélögum á Norðurlöndum.

Um 12.—26. gr.

Greinarnar eru samhljóða 12.—26. gr. laga 106/1943.

Um 27. gr.

Breytingin er aðeins sú, að skírskotað er til reglugerðarinnar, sem nú er í gildi.

Um 28. gr.

Eins og ljóst er af upphafi þessarar greinargerðar, er hér aðeins um að ræða nafnbreytingu á Stríðstryggingafélagi íslenzkra skipshafna til samræmis við framtíðartilgang þess, svo og breytingar þær, er að framan greinir á 1. kafla laganna, sem eru gerðar af sömu ástæðum.

Til þess að taka af öll tvímæli, þykir þó rétt, að þess sé getið í lögnum, að félagið beri sömu skyldur og njóti sömu réttinda og áður.